Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

Lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen vuosikertomuksen lausumista

Lausunnossa esitetään tilannekatsaus niiden sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausumien osalta, joiden kohdalla on tapahtunut muutoksia ja edistymistä Hallituksen vuosikertomuksen antamisen jälkeen. Muiden lausumien osalta eduskunnalle ei ole uutta ilmoitettavaa suhteessa vuosikertomuksen liitteessä 3. annettuihin tietoihin.

Tilannepäivitykset lausumista, joiden osalta tilanne on muuttunut

Lääkkeiden annosjakelun korvaaminen

HE 134/2008 vp – EV 106/2008 vp

Eduskunta edellytti 4.11.2008, että lääkkeiden annosjakelutoiminnan sääntelyyn liittyvän selvitystyön yhteydessä annosjakelun korvattavuuden rajoitusten, kuten kuuden korvattavan lääkkeen rajan, tarkoituksenmukaisuus ja kokonaistaloudellisuus arvioidaan ja tehdään tarvittavat esitykset lainsäädännön muutoksiksi.

Annosjakelua koskeva selvitys on käynnistetty. Asiaa valmistellaan osana Lääkkeet ja apteekkitalous – hanketta, jonka parissa toteutetaan lääkkeisiin ja apteekkeihin liittyviä hallitusohjelmakirjauksia.

Biopankkilainsäädännön kokonaisuudistus

HE 86/2011 vp – EV 78/2012 vp

Eduskunta edellytti 2.10.2012, että hallitus seuraa ja arvioi biopankkilainsäädännön toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma sisältää kirjauksen tutkimuslainsäädännön yhtenäistämisestä, jota koskeva hanke on käynnistynyt sosiaali- ja terveysministeriössä keväällä 2024. Hankkeessa tarkastellaan sote-alan tutkimuslainsäädäntökokonaisuuden sisäistä johdonmukaisuutta ja keskinäistä yhteensopivuutta, ja biopankkilainsäädäntö on yksi hankkeen piiriin kuuluvista osa-alueista. Biopankkilain ohjausryhmän toimikautta on tarkoitus jatkaa nykyisen toimikauden päättyessä 31.12.2024.

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

HE 96/2015 vp – EV 57/2016 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin lainsäädännön vaikutuksia kehitysvammaisten oikeuksien toteutumiseen ja jatkaa itsemääräämisoikeutta koskevan sääntelyn kehittämistä.

Itsemääräämisoikeushankkeelle ei ole osoitettu tarvittavaa pysyvää rahoitusta, joten hankkeen lainsäädäntöä ei tulla esittämään eduskunnalle Petteri Orpon hallituskaudella. Virkavalmistelua erityisesti kokonaan puuttuvan lainsäädännön ja keskeisten perusoikeuksia haastavien sääntelyvajeiden poistamiseksi on kuitenkin jatkettava. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan kiireellisintä on valmistella lainsäädäntöä itsemääräämisoikeudesta ja rajoitustoimien käytön edellytyksistä palveluissa, joista asiaa koskeva kattava sääntely puuttuu. Valmistelu aloitetaan ikääntyneiden ympärivuorokautisesta palveluasumisesta, jossa kysymykset itsemääräämisoikeudesta ja rajoitustoimista voivat olla päivittäisiä ja

pidempiaikaisia. Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamista koskevan hankkeen seurantaryhmän toiselle toimikaudelle. Seurantaryhmän toimikausi kestää vuoden 2027 loppuun.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi mielenterveyslain ja hallinto-oikeuslain 7 §:n muuttamisesta

HE 14/2023 vp - EV 78/2023 vp

Eduskunta edellyttää, että asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeutta koskevat lakiehdotukset saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi viipymättä.

Itsemääräämisoikeushankkeelle ei ole osoitettu tarvittavaa pysyvää rahoitusta, joten hankkeen lainsäädäntöä ei tulla esittämään eduskunnalle Petteri Orpon hallituskaudella. Virkavalmistelua erityisesti kokonaan puuttuvan lainsäädännön ja keskeisten perusoikeuksia haastavien sääntelyvajeiden poistamiseksi on kuitenkin jatkettava. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan kiireellisintä on valmistella lainsäädäntöä itsemääräämisoikeudesta ja rajoitustoimien käytön edellytyksistä palveluissa, joista asiaa koskeva kattava sääntely puuttuu. Valmistelu aloitetaan ikääntyneiden ympärivuorokautisesta palveluasumisesta, jossa kysymykset itsemääräämisoikeudesta ja rajoitustoimista voivat olla päivittäisiä ja pidempiaikaisia. Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamista koskevan hankkeen seurantaryhmän toiselle toimikaudelle. Seurantaryhmän toimikausi kestää vuoden 2027 loppuun.

EU- ja ETA-maiden ammattihenkilöiden kielitaidon osoittamisvelvollisuus

HE 107/2015 vp – EV 103/2015 vp

Eduskunta edellyttää, että kielitaitovaatimuksen toteutumista lain toimeenpanossa seurataan ja tarkastellaan tarvetta laajentaa EU- ja ETA-maiden ammattihenkilöiden kielitaidon osoittamisvelvollisuutta. Seurannan yhteydessä tulee selvittää direktiivin toimeenpanoa muissa jäsenmaissa.

Ammattihenkilölainsäädännön uudistaminen on käynnistynyt ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa syysistuntokaudella 2025.

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelut

HE 112/2015 vp – EV 108/2015 vp

2. Eduskunta edellyttää, että nyt säädettävän varallaolon maksullisuuden vaikutuksia lomituspalveluiden käyttöön ja käytänteisiin seurataan ja lomituksen kokonaisuudistuksen yhteydessä tarkastellaan sen muutostarpeita.

3. Eduskunta edellyttää, että tuetun maksullisen lomituksen enimmäistuntimäärän riittävyyttä ja rajauksen vaikutuksia maatalousyrittäjien jaksamiseen seurataan ja tuntimäärän muutostarpeita tarkastellaan kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan lomituspalvelut säilytetään nykyisellä tasolla ja tämän seurauksena lomituslainsäädännön kokonaisuudistuksen tekoon ei ole varauduttu.

Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

Alkoholijuomien nauttimisen yleisillä paikoilla ja alkoholin etämyynnin rajoittaminen

HE 100/2017 vp – EV 186/2017 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää etämyyntiä koskevat säännökset ottaen huomioon unionin oikeuden vaatimukset sekä KKO:n tuleva ratkaisu Visnapuutapauksessa.

Hallituksen esityksen valmistelu etämyynnistä on aloitettu sosiaali- ja terveysministeriössä.

Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä, lain kokonaisuudistus

HE 54/2018 vp – EV 201/2018 vp

Eduskunta hyväksyi 15.1.2019 lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelutyön ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain kokonaisuudistukseksi.

Uusi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus ihmisessä käytettäväksi tarkoitettujen ihmisperäisten aineiden laatu- ja turvallisuusvaatimuksista ja direktiivien 2002/98/EY ja 2004/23/EY kumoamisesta on hyväksytty ja sen soveltaminen alkaa 7.8.2027. Asetuksen kansallinen täytäntöönpano aiheuttaa merkittäviä muutoksia ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annettuun lakiin, ja säädösmuutosten valmistelu on käynnistetty sosiaali- ja terveysministeriössä.

Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskeva lainsäädäntö sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antaminen

HE 241/2020 vp – EV 111/2021 vp

6. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden laatua sekä sitä, kuinka kuraattori- ja psykologipalveluiden toteuttaminen lähipalveluina koulujen ja oppilaitosten tiloissa on toteutunut. Hallituksen on ryhdyttävä pikaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin, jos eduskunnan hyväksymät laille asetetut tavoitteet eivät toteudu.

Oppilas- ja opiskeluhuollon kokonaisuuden vahvistamista jatketaan syksyn 2024 budjettiriiheen tehdyn selvityksen ehdotusten pohjalta, erityisesti huomioiden matalan kynnyksen ja kynnyksettömien mielenterveyspalveluiden saatavuus. Sen lisäksi oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämistä jatketaan hallitusohjelman kirjauksen mukaan siten, että oppilas- ja opiskelijahuollon osalta luodaan mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden organisoimisesta myös kuntien kautta.

Opiskeluhuoltopalvelujen yhtenäistämisen etenemisessä on alueellista vaihtelua, ja tämä näkyy myös eri selvityksissä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa – TEA 2023 –julkaisun mukaan koulujen kuraattori- ja terveydenhoitajaresurssit olivat kouluissa aiempaa paremmat. Vastaavasti Opiskeluhuoltopalvelujen seuranta (OPA 2024) -kyselyn tulosten perusteella kuraattoripalvelujen saatavuuden paranemisesta raportoi viidennes vastaajista. Työvoiman saatavuuden haasteet näkyvät opiskeluhuollossa etenkin lääkäreiden ja psykologien osalta, ja tämä vaikuttaa palvelujen saatavuuteen. Yhteisöllisen opiskeluhuollon yhteistyö on säilynyt pääosin ennallaan.

Hallitus toteutti kesällä 2024 kustannus- ja vaikuttavuusarvioinnin oppilas- ja opiskelijahuollon toimivuudesta (OKM, STM, VM). Selvityksen mukaan opiskeluhuoltopalvelut muodostavat lasten ja nuorten

Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

matalan kynnyksen sote-palvelujen kokonaisuuden. Lainsäädännön kehittämistarpeita tunnistettiin etenkin tietojen vaihtoon liittyvissä asioissa.

Lapsiperheiden kotipalvelun toteutuminen ja ikäihmisten kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoivan saatavuus

HE 231/2021 vp – EV 96/2022 vp *1.*

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lapsiperheiden kotipalvelun toteutumista hyvinvointialueilla ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin palvelun saannin turvaamiseksi.

Hyvinvointialueiden toiveesta sosiaalihuollon lapsiperheiden Kanta-tietovarastoon liittymisen velvoitetta lykättiin syksystä 2024 syksyyn 2026. Tästä syystä myös kattavan tilastotiedon saaminen lapsiperheiden kotipalveluiden määrästä lykkääntyy vastaavasti kahdella vuodella.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lakiesityksen vaikutuksia ikäihmisten kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoivan saatavuuteen ja laatuun.

Vanhuspalvelulain mukaisen vähimmäishenkilöstömitoituksen 0,65 täyttymistä seurattiin huhtikuussa 2024 osana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Vanhuspalvelujen tila -tutkimusta. Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan yksiköistä 93 prosenttia ylsi tuolloin lakisääteiseen henkilöstömitoitukseen.

Kotihoidon palvelutuntien toteutumista selvitettiin lokakuussa 2023 ensimmäistä kertaa osana kotihoidon riittävyyden seurantaa. Seurannan mukaan noin puolet (53 prosenttia) yksiköistä toteutti asiakkaille suunnitellun määrän tai enemmän palvelutunteja. Seuraava kysely toteutetaan syksyllä 2024.

Lokakuun 2023 seurannan perusteella ympärivuorokautisen hoidon yksiköihin oli saatu rekrytoitua vuodessa yli 2 500 työntekijää. Uusista työntekijöistä reilu kolmannes oli hoitajia, reilu kolmannes hoiva-avustajia ja vajaa kolmannes muita henkilöstömitoitukseen laskettavia työntekijöitä. Hoiva-avustajat nousivat toiseksi suurimmaksi ammattiryhmäksi sairaanhoitajien ohi, ja heitä on nyt 10 prosenttia välittömään asiakastyöhön osallistuvasta henkilöstöstä. Lähi- ja perushoitajat ovat edelleen suurin ammattiryhmä. Yksiköihin on saatu lisää myös lähihoitajia ja sairaanhoitajia. Heidän osuutensa henkilöstöstä on kuitenkin pienentynyt hiljalleen, kun yksiköihin on rekrytoitu hoito- ja hoivatyössä avustavaa henkilöstöä. Tämä mahdollistaa töiden jakamisen niin, että henkilöstöpulasta kärsivien ammattiryhmien työpanos voidaan keskittää alan erityisosaamista vaativiin tehtäviin.

Kansallinen vanhuspalvelujen asiakastyytyväisyyden seuranta eli Kerro palvelustasi -kysely toteutettiin 10.1.–27.3.2024 kotihoidossa ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa koko Manner-Suomessa. Kyselyn tulokset julkaistaan syksyllä 2024.

THL tekee parhaillaan kehittämistyötä seurannan tiedonkeruun uudistamiseksi. Tavoitteena on siirtyä ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, kotihoidossa ja yhteisöllisessä asumisessa siihen, että tiedot saadaan järjestelmistä suoraan THL:ään työllistävien erillistiedonkeruiden sijaan. Tämä kuitenkin vaatii hyvinvointialueilta ja yksityisiltä palveluntuottajilta järjestelmäkehitystä. Kansallinen vanhuspalvelujen asiakastyytyväisyyden seuranta, toimintakäytäntöjen ja johtamisen seuranta sekä palvelunjärjestäjien seuranta toteutetaan edelleen toistaiseksi joka toinen vuosi erillistiedonkeruina.

THL on tuottanut pääosan laatusuosituksessa esitetyistä uusista laatuindikaattoreista Sotkanetiin huhtikuussa 2024. Lakisääteisten iäkkäiden palvelujen osalta tutkittuja ilmiöitä raportoidaan loppusyksystä 2024. Kokonaistilannekuvan osalta raportoidaan koko maan tilanteesta laatuindikaattoreiden osalta ensi vuoden puolella tammi-helmikuussa.

Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

3.Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää hyviä toimintatapoja ikääntyneen väestön terveyden ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja parhaiden käytäntöjen vakiinnuttamiseksi koko maahan esimerkiksi ikäihmisten neuvolatoimintana.

THL vastaa terveyden edistämisen määrärahan kohdentamisen valmistelusta sekä hankehaun toteuttamisesta iäkkäiden toimintakyvyn edistämiseen ja kotona pärjäämiseen sekä kaikenikäisten omaishoidon tukemiseen. THL tukee ja koordinoi määrärahalla toteutettavia hankkeita, joilla ehkäistään ongelmia ja sairauksia sekä ylläpidetään ja edistetään hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja jaksamista. Tavoitteena on myöhentää palvelutarvetta ja hidastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarpeen kasvua.

Terveyden edistämisen määrärahaa kohdennetaan ikäihmisten toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukemiseen. Määrärahasta myönnetään valtionavustuksia 1–3 vuotta kestäviin terveyden edistämisen kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Kehittämistä toteutetaan laajassa yhteistyössä poikkihallinnollisesti muun muassa kuntien, hyvinvointialueiden, kolmannen sektorin kanssa. Terveyden edistämisen määrärahan pääpaino on pilotoida ja juurruttaa olemassa olevia hyväksi todettuja malleja. Lisäksi voidaan kehittää uusia toimintamalleja. Vuoden 2025 osalta hankehaku on toteutettu toukokuussa 2024. Iäkkäiden toimintakyvyn edistämiseen saatiin paljon hakemuksia, joiden arviointi on parhaillaan menossa. Hankkeet käynnistyvät vuoden 2025 alussa.

Iäkkäiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä toimenpiteitä sisältyy myös hallituksen muihin ohjelmiin, kuten Suomi liikkeelle –ohjelmaan, jossa parhaillaan tehdään selvitystyötä keinoista varmistaa iäkkäiden liikunta ja ulkoilumahdollisuuksien toteutuminen.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttaminen

HE 19/2022 vp – EV 46/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin laatiakseen käytännön soveltamisohjeet, joilla varmistetaan tiedonkulun toimivuus sekä henkilötietojen asianmukainen käsittely oppilas- ja opiskelijahuollossa, sekä varmistaakseen, että henkilöstö saa tarvittavan koulutuksen henkilötietojen asianmukaisesta käsittelystä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltoa koskevan selvityksen johtopäätösten perusteella palveluita ei toistaiseksi siirretä takaisin kuntien järjestämisvastuulle. Oppilas- ja opiskeluhuollon kokonaisuuden vahvistamista jatketaan tehdyn selvityksen ehdotusten pohjalta, erityisesti huomioiden matalan kynnyksen ja kynnyksettömien mielenterveyspalveluiden saatavuus. Sen lisäksi oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämistä jatketaan hallitusohjelman kirjauksen mukaan siten, että oppilas- ja opiskelijahuollon osalta luodaan mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden organisoimisesta myös kuntien kautta. Esitys valmistellaan siten, että voimaantulo on vuoden 2026 aikana.

Tietoarkkitehtuurityö on valmistunut ja tukimateriaali aiheesta ”Tietojen luovutus koulutuksesta opiskeluhuoltopalveluille” on julkaistu Opetushallituksen sivulla.

Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

Omalääkäri- ja omahoitajamalli avosairaanhoidossa sekä psykososiaaliset menetelmät hoitomuotoina

HE 74/2022 vp – EV 150/2022 vp

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vahvistetaan perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa hoitosuhteen jatkuvuutta ottamalla käyttöön omalääkäri- ja omahoitajamalli tai perhelääkärimalli taikka laajentamalla niiden käyttöä.

Hallitusohjelman mukaisesti hoitoonpääsyn parantamisessa ja hoidon jatkuvuuden vahvistamisessa hyödynnetään omalääkäri-, omahoitaja- ja omatiimimallia, ja selvitetään myös ammatinharjoittajan mallin hyödyntämistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa vuosille 2023–2026 on yhtenä tavoitteena ollut perustason palvelujen toimintavarmuuden vahvistuminen ja integraation lisääntyminen. Sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiolla tavoitellaan myös palvelujen jatkuvuuden lisäämistä. Valtakunnallisia tavoitteita on päivitetty vuoden 2023 loppupuolella. Vuoden 2024 alkupuolella julkaistavien päivitettyjen tavoitteiden mukaan perustason sosiaali- ja terveydenhuollon jatkuvuutta kehitetään pitkäaikaiseen ja henkilökohtaiseen hoito- tai palvelusuhteeseen perustuen.

Hallitusohjelman toteuttamiseksi on syksyllä ja loppuvuonna 2023 valmisteltu kansallista palvelureformia, jossa uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöjä koskevaa lainsäädäntöä sekä siihen liittyvää ohjausta vastaamaan nykyisiä sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita. Kansallisen palvelureformin yhtenä päätavoitteena on palveluiden integraation, saatavuuden ja jatkuvuuden parantaminen. Osana kansallisen palvelureformin lainsäädäntöuudistusta arvioidaan, tarvitaanko potilaan henkilökohtaisen hoidon jatkuvuuden vahvistamiseksi lainsäädäntömuutoksia. Vuoden 2023 lopussa päättyneen tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelman kehittämishankkeissa ja vuoden 2025 loppuun asti jatkuvan Suomen kestävän kasvun ohjelman kehittämishankkeissa on vahvistettu hoitosuhteen jatkuvuutta. Keväällä 2024 toteutettiin Suomen kestävän kasvun ohjelmaan kuuluvan neljäs valtionavustushaku. Valtionavustuksella edistetään hoidon jatkuvuutta ja sitä tukevia digitaalisia ratkaisuja.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää erilaisten psykososiaalisten menetelmien ja lyhytpsykoterapian määritelmien täsmentämistarpeet, arvioi näiden hoitomuotojen käyttöä ja toteutusta sekä tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin näiden hoitomuotojen saatavuuden turvaamiseksi.

Keväällä 2023 valmistui selvitys psykososiaalisten menetelmien käsitteiden täsmentämistarpeista, niihin kuuluvien hoitomuotojen käytöstä ja toteutuksesta sekä toimenpiteistä niiden saatavuuden turvaamiseksi. Hallitusohjelmassa on linjattu, että mielenterveyspalveluiden saatavuutta parannetaan pikaisesti, kehitetään perustason mielenterveyspalveluja esimerkiksi terapiat etulinjaan -toimintamallin kokemuksia hyödyntäen ja ottamalla käyttöön porrasteinen hoitomalli, turvataan lainsäädännöllä lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy perustasolla lyhytpsykoterapiaan tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin (hallituksen mallin mukainen lasten ja nuorten terapiatakuu) ja vahvistetaan psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi. Näitä hallitusohjelman linjauksia viedään käytäntöön muun muassa kansallisessa palvelureformissa.

Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

Monikanavarahoituksen jatkokehittäminen

HE 237/2022 vp – EV 214/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa monikanavarahoituksen jatkokehittämisessä esimerkiksi korvauksia kohdentamalla huomioon, miten sairaanhoitovakuutuksen varat mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla tukisivat sosiaali- ja terveyspoliittisia tavoitteita.

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti perusterveydenhuollon saatavuutta parannetaan kohdentamalla hallituskauden aikana kertaluonteista rahoitusta perusterveydenhuollon hoitojonojen purkuun hallituksen kehittämän uuden Kela-korvausmallin avulla. Hallitus varasi syyskuun 2023 budjettiriihessä kokonaisuudessaan vaalikauden ajaksi Kela-korvausten muutoksiin 500 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 valmisteltiin määräaikaiset korotukset sairaanhoitovakuutuksen yksityisen hoidon ja tutkimuksen korvauksiin. Korotukset tulivat voimaan vuoden 2024 alussa. Korotukset koskivat yleis- ja erikoislääkärin, psykiatrin vastaanottojen ja hammaslääkärin perustutkimuksen korvaustaksoja. Sosiaali- ja terveysministeriö aloitti vuonna 2023 valmistelun koskien uutta Kela-korvausmallia. Uutta Kela-korvausmallia koskeva hallituksen esitys annetaan budjettilakina syyskuussa 2024, ja lain esitetään tulevan voimaan 1.1.2025. Perusterveydenhuollon saatavuuden parantamiseksi yksityisen sairaanhoidon korvauksilla asiakkaita ohjattaisiin ensisijaisesti yksityisen yleislääkärin ja yleislääketieteen erikoislääkärin vastaanotolle julkisen perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon käytäntöjä mukaillen.

Lääkehuollon kustannustehokkuuden parantaminen

HE 245/2022 vp – EV 213/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa uudistuksen vaikutuksia apteekkiverkkoon sekä lääkevaihdon vaikutuksia hoidon onnistumiseen ja potilasturvallisuuteen.

Koko maan mittakaavassa lääkkeiden saavutettavuudessa tai apteekkipalveluiden saatavuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia alkuvuoden aikana. Muutoksia on kuitenkin havaittavissa apteekkien keskimääräisissä tulosluvuissa. Apteekkien keskimääräiset liikevaihdot ovat nousseet maltillisemmin kuin aiempina vuosina. Apteekkien keskimääräiset myyntikatteet ja keskimääräiset myyntivoitot ovat kuitenkin pienentyneet (keskimääräiset myyntikatteet n. 3-4 % ja keskimääräiset myyntivoitot 14,7 %). Päivitämme apteekkivaihtoa koskevan tilanteen suullisesti kuulemisessa.

Lääkelain ja sairausvakuutuslain muutokset

HE 314/2022 vp – EV 289/2022 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla pitkäaikaissairaiden lääkevaihdon ohjeistusta ja neuvontaa vahvistetaan erityisesti antolaitteiden ja pistosvälineiden käytössä, jotta hoitovastetta ja potilasturvallisuutta ei vaaranneta.

Biologisten lääkkeiden lääkevaihtoa apteekissa toimeenpanevan työryhmä on kevään 2024 aikana jatkanut työtään ja tukenut toimijoita lainsäädännön toimeenpanossa. Työryhmän noin kahden kuukauden välein järjestetyissä kokouksissa on käsitelty erinäisiä toimeenpanon haasteita ja pyritty niitä ratkomaan. Kokouksissa nousseita asioita on myös työstetty kokousten välillä viranomaisten kesken. Työryhmässä on valmisteltu prosessikuvausta tukemaan lääkevaihdon toteutumista sekä toimenpidesuunnitelmaa eduskunnan lausuman toteutusta varten. Työ on näiden osalta vielä kesken. Työryhmän toimikautta on suunniteltu jatkettavan ja tavoitteena on saattaa toimenpidesuunnitelma valmiiksi vuoden 2024 aikana.

Asiantuntijoiden kirjauksista koonnut:
Pasi Pohjola, strategiajohtaja

Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan alentamisen vaikutukset

HE 56/2023 vp – EV 79/2023 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa jälkihuollon ikärajan alentamisen vaikutuksia ja palvelujärjestelmän kykyä ja resursseja vastata sen kohteena olevien nuorten yksilöllisiin tarpeisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on ilmoittanut raportoivansa lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskun vaikutuksista tukeen ja palveluihin sekä niiden kehittämiseen viimeistään joulukuussa 2024.